

Ефективність торговельних відносин України у рамках стратегічного партнерства з Євросоюзом

Світлана Цевух

*к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Київ, Україна,
ORCID: 0000-0001-5940-0365*

На сьогодні рамки двосторонніх, в т.ч. торговельно-економічних відносин між Україною та Європейським Союзом визначені положеннями Східного партнерства як невід'ємної складової Європейської політики сусідства, яка, у свою чергу, є рамковою політикою ЄС щодо південних та східних країн-сусідів Євросоюзу.

Східне партнерство є зовнішньополітичною ініціативою Європейського Союзу, яка поширюється на шість східноєвропейських сусідів Євросоюзу – Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну, що була офіційно започаткована на Празькому установчому саміті Східного партнерства 07.05.2009 р.

Наразі стратегічні пріоритети співробітництва між Україною та Європейським Союзом окреслені Угодою про асоціацію, розробленою на заміну Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС у рамках відповідних угод зі східноєвропейськими сусідами Європейської політики сусідства, яка набула чинності в повному обсязі 01.09.2017 р. після її ратифікації усіма державами-членами Євросоюзу, невід'ємною частиною якої стало створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ+) з лібералізацією двосторонніх торговельних відносин протягом 10 років шляхом суттєвого усунення митно-тарифних бар'єрів в торгівлі між сторонами, а також гармонізацією національного законодавства і нормативно-регуляторної бази до норм та стандартів ЄС, запровадженої з 01.01.2016 р. до набуття чинності Угоди про Асоціацію між сторонами.

За результатами 2020 року Європейський Союз є найбільшим торговельним партнером України із часткою у 38,1% у зовнішньоторговельному обороті товарів і послуг України порівняно з 29,7% у 2010 році за даними Держкомстату за загальної тенденції зростання обсягів зовнішньоторговельного обороту торгівлі товарами та послугами з країнами ЄС.

За даними Держкомстату України у 2020 р. зовнішньоторгівельний оборот торгівлі товарами і послугами з ЄС знизився на 11,4% у порівнянні з 2019 роком та становив 47,11 млрд. дол. США. Протягом цього періоду обсяги експорту товарів та послуг до ЄС знизилися на 10,4% та становили 19,83 млрд. дол. США. Обсяги імпорту товарів і послуг з ЄС знизилися на 12,1% та становили 27,28 млрд. дол. США.

Сальдо торгівлі з ЄС за підсумками 2020 року залишилось негативним для України та становило -7,45 млрд. дол. США (у 2019 р. сальдо складало -8,91 млрд. дол. США).

При цьому, зовнішньоторговельний оборот товарами між Україною та ЄС у 2020 році склав 42,5 млрд. доларів США, що на 8,1% менше ніж у 2019 році. При цьому експорт товарів до країн ЄС знизився на 10,3% і становив 18,6 млрд. дол. США, а імпорт товарів знизився на 6,2% та становив 23,86 млрд. дол. США.

При цьому, динаміка експорту до країн ЄС українських товарів вирізняється стабільністю за тенденції поступового зростання.

Водночас спостерігається тенденція до поступового збільшення присутності Європейської товарів на внутрішньому ринку України.

Водночас, аналіз тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі з ЄС, що ґрунтується на торгівлі товарами, відображає переважно зростання дефіциту зовнішньоторговельного балансу за загальної тенденції збільшення обсягів експорту сировинних та проміжних товарів з відносно низьким рівнем технологічної складової та зростання обсягів імпорту з ЄС споживчих товарів.

Збереження відповідних тенденцій, в свою чергу, призведе до подальшого зростання імпортозалежності України від товарів з ЄС у рамках зростання негативного сальдо двосторонньої торгівлі товарами та послугами з країнами ЄС.

На сьогодні Європейський Союз є другою за величиною економікою світу. Так, за даними Світового банку номінальний ВВП ЄС-27 оцінюється в 15,2 трлн. дол. США у 2020 р., що становить 14,95% світової економіки. При цьому, внутрішній ринок ЄС-27 є одним з найпривабливіших ринків світу. Спільний ринок ЄС-27 охоплює 448 млн. потенційних споживачів з високим рівнем купівельної спроможності (середній показник ВВП на душу населення за даними Євростату становить 34,769 тис. дол. США). На країни ЄС приходить 15% світового експорту та 14% світового імпорту за даними СОТ.

Водночас Україна була 18-м найбільшим партнером в експорті товарів ЄС із часткою у 1,2% у сукупному експорті ЄС та 19-м найбільшим партнером в імпорті товарів до ЄС із часткою в 1% у сукупному імпорті ЄС за даними Євростату.

При цьому, запровадження режиму вільної торгівлі у рамках поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС не створило сприятливих умов для значного збільшення товарообігу між країнами та “...ЗВТ з ЄС досі не спромоглася стати і системним чинником розвитку для більшості секторів української економіки, який би сприяв покращенню її структури, загальному піднесенню конкурентоспроможності та диверсифікації економічної діяльності та спектра присутності на ринках [3].

Для України важливим є не стільки подальше розширення експорту в його нинішній, і без того викривленій структурі, характерної для слаборозвинутих країн, скільки здійснення далекосяжної структурної корекції економічного розвитку-з виділенням в якості “локомотивів” низки високотехнологічних виробництв.

Ключові слова: Торгівельно-економічні відносини; зовнішня політика; торгівельні відносини.

Список використаних джерел

1. Статистичний збірник Державного комітету статистики України «Зовнішня торгівля України». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm
2. Статистичний збірник Державного комітету статистики України «Співробітництво між Україною та країнами ЄС». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm
3. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики, Центр Разумкова, 2020. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf
4. Статистичний збірник Національного банку України «Платіжний баланс України». URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external>